

בס"ד, י' טבת התשפ"ו

זבחים ק"ז – מקור חיוב מוקטרי חוץ, זריקה וקמיצה בחוץ, קדושה לעתיד לבוא וצירוף שיעורים.

שאלות:

1. ראובן שחט קרבן בחוץ והעלה אותו על מזבח מחוץ למקדש. האם הוא חייב שתי חטאות?

מקור חיוב כרת על העלאת קדשים שנשחטו בחוץ

הגמרא ממשיכה את הדין במקור האיסור של שחיטת קדשים בחוץ, מצאנו מקור לחיוב על העלאת בחוץ של מוקטרי פנים (קדשים שנשחטו בפנים), אבל מניין החיוב על מוקטרי חוץ (קדשים שנשחטו בחוץ) והעלו בחוץ?

- **רב כהנא** אומר: הפסוק "וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר" (בפרשת העלאת) נדרש כ"וְעֲלִיָּהֶם", כלומר על הסמוכים (שחוטי חוץ) תאמר, כי סדר הפרשיות הוא קודם כל שחוטי חוץ ואחר כך מיד המעלה בחוץ. **רבא** דוחה את הפירוש הזה (כי לא כתוב "וְעֲלִיָּהֶם").
- **תנא דבי רבי ישמעאל** אומר: "וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר" עם וא"ו יתרה בא לערב פרשיות (שחיטה בחוץ והעלאת בחוץ), ללמד שדין העלאת מתייחס גם לנשחט בחוץ.
- **רבי יוחנן** אומר: שזה נלמד מגזירה שווה של "הַבָּאָה הַבָּאָה" משחיטה להעלאת (מה להלן [שחיטה] הוא חייב על מוקטרי חוץ, אף כאן [העלאת] הוא חייב על מוקטרי חוץ).
- הקושיא על מניין הכריתות: **רב ביבי מקשה**: אם חייבים גם על מוקטרי חוץ וגם על מוקטרי פנים (שני חיובים נפרדים), אז המשנה בכריתות שאומרת שיש שלושים ושש כריתות בתורה – היא לא מדויקת, כי הם שלשים ושבע (שכן יש שני חיובים על המעלה בחוץ). הגמרא נשארת בקושיא.

2. גדי קמץ מהמנחה מחוץ לעזרה. האם הוא חייב חטאת?

פרטי דיני עבודות נוספות בחוץ

הגמרא ממשיכה לדון בחיוב כרת על **שחוטי חוץ** ומבררת את מקור החיוב למי שזרק דמים בחוץ שהמשנה בדף ק"י (לקמן) אומרת שאפילו אם הוא זרק מקצת דמים (אפילו מתנה אחת) בחוץ – הוא חייב. הגמרא מביאה מחלוקת בין **רבי ישמעאל** ו**רבי עקיבא** מאיפה לומדים את הדין הזה.

- **רבי ישמעאל** אומר: שהזרק בחוץ נלמד מהפסוק שנאמר בעניין שחיטת חוץ "דָם יִחָשֵׁב", שהוא בא לרבות את הזרק.
- **רבי עקיבא** אומר: שהוא נלמד מהמילה המיותרת "או" במשפט "עֲלָה אוֹ זָבַח" (בעניין העלאת בחוץ), שהיא באה לרבות את הזרק.
- שרשרת הלימודים: הגמרא מציגה מה כל אחד מהתנאים עושה עם הלימוד של חברו, וכיצד **רבי ישמעאל** ו**רבי עקיבא** לומדים את הדינים שרק על עבודה בדבר שלם חייב ולא על החסר (שהבהמה היא לא תהיה חסרה איבר או שההקטרה היא לא תהיה פחות מכזית) והאם הדין הזה שייך גם במוקטרי פנים שנשחטו בפנים, וגם ששחיטת העוף בחוץ מחייבת אבל מליקה לא (כל תנא מהלימוד שלו).

○ עבודות פטורות בחוץ (קומץ וקבלת הדם): המשנה בדף קי"ב אומרת שהקומץ ומקבל הדם בחוץ – הוא פטור. הגמרא בודקת מה המקור לכך, ולכאורה היא בודקת מאיפה בכלל נחשוב שהוא חייב (כי פרשת שחוט חוץ מדברת על שוחט ומעלה).

- הגמרא מנסה לבדוק: אולי נלמד משחיטה (אבל שחיטה יותר חמורה), אולי מזריקה (אבל גם זריקה יותר חמורה כפי שהגמרא מסבירה).
- הגמרא מנסה ללמוד גם משחיטה וזריקה ביחד בבניין אב משני כתובים. אבל הגמרא דוחה את הנסיון הזה: כי היה אפשר ללמוד בבניין אב משני כתובים על זריקה משחיטה והעלאה, ועצם זה שכתובה זריקה בכל זאת זה בא ללמד שלא לומדים משני כתובים במקרה הזה. ולכן אי אפשר ללמוד לקבלת הדם ולקומץ לחייב אותם בחוץ.

3. מאיר שחט, זרק והקטיר בחוץ בהעלם אחד. כמה חטאות הוא חייב?

חיוב חטאות על עבודות מרובות בהעלם אחד

הגמרא דנה בכמה חטאות מתחייב אדם אם עשה שתי עבודות או יותר בחוץ, בהעלם אחד (כשלא נודע לו בין עבודה אחת לשנייה).

○ שחט וזרק:

- לדברי רבי ישמעאל (שלומד זריקה משחיטה – 'דָם שְׁפָרָה') – הוא חייב אחת (כי שניהם נלמדים מאותו עניין).
- לדברי רבי עקיבא (שלומד זריקה מהעלאה) – הוא חייב שתיים (כי שחיטה והעלאה הם שמות מוחלקים, כלומר שני איסורים נפרדים).
- אביי אומר: שאפילו לרבי עקיבא – הוא לא חייב אלא אחת, כי הפסוק "שֶׁם תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ וְשֶׁם תַּעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ" (בספר דברים) עשן לכולן (הכתוב בפרשת ראה כלל את כל העבודות חוץ מהעלאה ביחד ב"עֲשִׂיהָ" אחת).

○ זרק והעלה:

- לדברי רבי ישמעאל – הוא חייב שתיים (כי זריקה נלמדת משחיטה).
- לדברי רבי עקיבא – חייב אחת (כי זריקה נלמדת מהעלאה, והם שמות מוחלקים).
- אביי אומר: אפילו לרבי עקיבא – הוא חייב שתיים, כי הפסוק חילק: "שֶׁם תַּעֲלֶה וְשֶׁם תַּעֲשֶׂה" (העלאה לחוד ושאר עשיות לחוד).

○ שחט, זרק והעלה: לדברי הכל לפי החשבונות האלו – הוא חייב שתיים.

4. ניסים מקריב קרבן בזמנינו. האם הוא חייב כרת?

דיני שחיטה בגג ההיכל ובזמן הזה

הגמרא דנה במקרים מיוחדים של שחיטה בחוץ:

- הגמרא מבררת האם כמו שבמסכת סנהדרין שלמדו בגזירה שווה "מחוץ לַמִּחְנֶה" דווקא מחוץ לשלוש מחנות, אולי גם כאן רק מי שזובח מחוץ לשלוש מחנות עובר על שחוט חוץ? הגמרא לומדת מזה שכתוב "או עַז בַּמִּחְנֶה" שזה לא חוץ לשלוש מחנות, וגם מי ששוחט במחנה לוויה עובר על האיסור הזה.

- בנוסף החיוב הוא רק במקום שאינו ראוי לשחיטת כל זבח כי כתוב מחוץ למחנה. יצא דרום העזרה, שהוא ראוי לשחיטת קדשים קלים – ולכן אין עליו חיוב שחיטה בחוץ.
- **עולא** אומר: שהשוחט על גגו של היכל – חייב, כי זה לא ראוי לשחיטת כל זבח. **רבא** **מקשה** עליו: למה צריך את הפסוק "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבְיֵאוּ" זה בוודאי בא למעט את הגג, כי הקרבן כן הגיע לעזרה, ולכן הוא לא חייב.
- הגמרא **שואלת** גם על **רבא**: אם גם הגג של ההיכל נחשב פתח אהל מועד, אז למה צריך את המילים "בַּמִּחְנֶה" ו"מִחוּץ לַמִּחְנֶה"? משתמע שהם נועדו כדי לחייב בגג (מהמילה במחנה) ולפטור את הדרום של העזרה (שהוא לא מחוץ למחנה) ("וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" נדרש לדרשה אחרת).
- **רב מרי** מתרץ שהמילה "בַּמִּחְנֶה" באה לרבות מקרה שכל הבהמה בפנים ורק הצוואר שלה בחוץ – שבכל זאת היא נחשבת שחוטי חוץ. הגמרא **מקשה** שכשצוואר הבהמה בחוץ – פשוט שהוא חייב. לכן הגמרא מתקנת שזה בא לרבות כולה בחוץ וצווארה בפנים – שחייב משום שחוטי חוץ.
- העלאה בזמן הזה: **רבי יוחנן** אומר: המעלה קדשים בחוץ בזמן הזה (שאין בית המקדש) – הוא חייב, כי קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא (ויש איסור במות וחובה על שחוטי חוץ). **ריש לקיש** חולק ואומר: שהוא פטור, כי היא לא קידשה לעתיד לבא.
- הגמרא **מבררת** האם זו מחלוקת תנאים של **רבי יהושע ורבי אליעזר**. **רבי יהושע** סובר שאפשר לאכול קדשי קדשים למרות שאין קלעים, וכן מעשר שני למרות שאין חומה של ירושלים, בגלל שקידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא. **רבי אליעזר** אומר שבנו קלעים בבית שני.
- הגמרא **שואלת**: האם זה לא סימן שהוא סובר שלא קידשה לעתיד לבוא? **רבינא** אומר **לרב אשי** שזה לא בהכרח אותה מחלוקת, ויתכן שגם **רבי אליעזר** סובר שקדושה ראשונה קידשה לעתיד לבוא – הסיבה שהוא אמר שבנו קלעים זה לצניעות.
- הגמרא מביאה מחלוקת נוספת בין **ריש לקיש ורבי יוחנן**: על המעלה אבר בחוץ שאין בו כזית בשר, ועצם משלים אותו לכזית. **רבי יוחנן** אומר: שהוא חייב, כי חיבורי עולין – הם כעולין. **ריש לקיש** אומר: שהוא פטור, כי חיבורי עולין הם לא כעולין.
- **רבא שואל**: על המעלה ראש בן יונה (שאין בו כזית) ומלח משלים אותו לכזית – מה דינו? הגמרא מפרשת שהשאלה מתפרשת גם לפי דעת **ריש לקיש** וגם לפי דעת **רבי יוחנן**: יכול להיות ש**רבי יוחנן** סובר שעצם זה חיבור לבשר, רק בגלל שזה אותו מין (בשר ועצם) ומלח לא, ומצד שני ייתכן ש**ריש לקיש** סובר שזה לא חיבור בגלל שאם הם נפרדים אין מצווה להחזיר את העצם למזבח, אבל מלח – אם הוא נפרד מהבשר חובה למלוח מחדש ולהחזיר אותו. והגמרא נשארת בתיקו.